

Ny strid om overvåkingspolitiets arkiver: *Ap 2/3-2014*

118441

POT må slette overvåkingsdokumenter

Strengere arkivregler fører til at POT må slette en rekke dokumenter med personopplysninger i sine arkiver. @POT-sjefen mener reglene er for strenge.

PER ANDERS JOHANSEN

Regjeringen har pålagt Politiets overvåkingstjeneste (POT) nye regler for registrering og arkivering som medfører at en rekke dokumenter med personopplysninger om nordmenn som har vært i POTs søkelys, må fjernes. Samtidig pålegges POT å gjennomgå sitt arbeidsregister hvert femte år for å slette opplysninger.

Aftenposten presenterer i dag for første gang en samlet oversikt over POTs hemmelige registre. Arkivreglene skaper ny strid om ett av POTs største og viktigste registre, det såkalte «emnerregisteret». Overvåkingssjef Per Seifand mener reglene Regjeringen har pålagt ham, er for strenge når det gjelder lagring av dokumenter med personopplysninger.

Emnerregisteret utgjør overvåkerens historiske minne. Her registreres informasjon og dokumenter fra tidligere overvåkingsaker. Arkivet brukes til å dokumentere hva som har vært gjort av overvåkingsarbeid og benyttes ofte i det daglige overvåkingsarbeidet.

Justisdepartementet har pålagt POT at emnerregisteret «i utgangspunktet ikke skal inneholde omtale av personer». Eneste unntak er ledene personer i miljøer som har vært gjenstand for overvåking og etterforskning.

I praksis betyr dette at POT må slette deler av sitt emnearkiv.

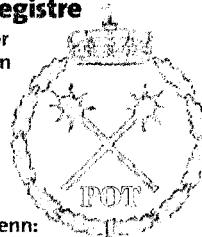
En organisasjon uten arkiv har ingen historikk, skriver overvåkingssjef Per Seifand i et brev han nå har sendt Justisdepartementet.

– Umulig å følge

Ifølge POT er det ikke mulig å følge de nye reglene. I brevet til Justisdepartementet peker Seifand på at det ikke er til å unngå at emnearkivet inneholder personopplysninger. Årsaken er at POT mener det kan være behov for å lagre opplysninger om enkelt personer, selv om det ikke er grunnlag for å bruke slettet overvåking eller etterforskning av vedkommende.

POTs hemmelige registre

Aftenposten kan i dag for første gang presentere en samlet oversikt over de hemmelige registrene som overvåkingspolitiet benytter, papirbasert eller databasert. Her ligger opplysninger om flere titusener av nordmenn:



Emnerregister:

Papirregister med opplysninger og dokumenter om tidligere og nåværende overvåkingsaker fordelt på emner. Brukes til å koble informasjon fra ulike saker, samtidig som det er overvåkerens eget hemmelige «oppslagsverk». Det største registeret, med unntak av personkontrollregisteret.

NCR-henvisningsregister:

Oversikt over øvrige POT-registre, hvor overvåkerne kan søke på navn, personnummer eller emne. NCR står for Nya centralregister, et svensk datasystem som POT benytter.

NCR-arbeidsregister:

Register over opplysninger som ikke kvalifiserer for etterforskning eller overvåking, men som «ut fra en faglig vurdering må antas å kunne bli brukt i POTs virksomhet». Skal etter de nye reglene gjennomgås hvert femte år med tanke på å fjerne gamle opplysninger.

Forebyggende register:

Papirregister over personer, organisasjoner, miljøer eller saksforhold som er under overvåking av POT på grunn av mistanke om sabotasje, terror eller andre forhold som sorterer under POT.

Etterforskningsregister:

Papirregister over saker under etterforskning.

Kilde/kontaktregister:

Oversikt over POTs kilder og kontakter.

Kodenavnregister:

Alfabetisk register over personer som POT har tildelt kodenavn, dvs. agenter, dobbeltagenter og informatører.

Objektregister:

Register over personer, institusjoner og organisasjoner som har vært, eller kan bli, utsatt for trusler og angrep.

Personkontrollregister:

Register over personer som har vært undersøkt med tanke på sikkerhetsklaring. Hvert år blir ca. 50 000 personer gjenstand for personkontroll.

Kilde: Justisdepartementet

© Aftenposten

Dersom innholdet i en rapport ikke kvalifiserer til opprettelse av forebyggende sak på noen av de omhandlede personer, organisasjon, miljø eller saksforhold som sådan, er sannsynligheten fortsatt stor for at vi ønsker å beholde rapporten, skriver overvåkingssjefen.

Overvåkingspolitiet mener dessuten at de nye arkivreglene kan gjøre det umulig å arkivere en rekke rapporter fra andre institusjoner, kontakter og overvåkingsorganisasjoner i utlandet. Årsaken er at disse rapportene kan inneholde personopplysninger som ikke kan lagres i henhold til de nye reglene. POT-sjefen foreslår derfor det han betegner som «utfyllende bestemmelser», som i praksis går lenger enn departementets regler når det gjelder lagring av personopplysninger i emnerregisteret.

Mer innsyn i POT

Aftenposten presenterer i dag for første gang en samlet oversikt over overvåkingspolitiets hemmelige registre.

Frem til i dag har flere av disse opplysningene vært sikkerhetsgradert. Oversikten fremgår av Justisdepartementets arkivregler, og POT var på forhånd ikke kjent med at dette ville bli offentlig da reglene ble sendt ut.

Inntil for få år siden hadde ikke en gang Stortingets kontrollører en slik oversikt. Listen viser blant annet hvordan opplysninger om en person kan være lagret i flere ulike registre.

Registerlisten viser også at POT henger langt etter når det gjelder data. Enorme mengder informasjon er kun tilgjengelig på papir. De norske overvåkerne bruker forøvrig et svensk datasystem, NCR, som står for «Nya centralregister».

Dragkampen om POTs registreringsrutiner har kommet helt i skyggen av Viksveen-saken, men reiser likevel svært viktige problemstillinger. Arkivstriden kanner samtidig som POT kjemper for sin troverdighet og fremtid etter siktelsen av journalist Per A. Viksveen.